

REGENBOOGNOTA

2024

Aanbevelingen ter verbetering van het lhbtq+ beleid in gemeente Zaanstad

De Zaanse
Regenboog

INHOUD

INLEIDING.....	2
1. Veiligheid.....	3
2. Onderwijs.....	7
3. Jongeren.....	9
4. Ouderen.....	12
5. Personen met een beperking.....	14
6. Personen met een BIPOC en biculturele achtergrond.....	16
7. Personen met een (traditioneel) religieuze achtergrond.....	19
8. Trans- en non-binaire personen.....	21
9. Asielzoekers en statushouders.....	23
10. Sport.....	25
11. Kunst en cultuur.....	28
12. Gemeente: Bestuur en organisatie.....	30
Nawoord.....	33

INLEIDING

VOOR EEN ZAA NSTAD, REGENBOOGGEMEENTE, WAARIN IEDEREEN IN VRIJHEID ZICHZELF KAN ZIJN

In oktober 2020 is de Regenboognota van Stichting De Zaanse Regenboog aangeboden aan toenmalig wethouder Inclusie Rita Noordzij en aan de gemeenteraad van Zaanstad. De daadkrachtige uitvoering van de aanbevelingen van de eerste Regenboognota zijn onderdeel geworden van het coalitieakkoord van Zaanstad 2022-2026 'Slagen maken' met als doelstelling de veiligheid, weerbaarheid en acceptatie van lhbtqia+ inwoners te vergroten en daarmee discriminatie tegen te gaan. Er zijn mooie stappen gezet en in deze geüpdatete Regenboognota kunt u lezen wat er is bereikt.

Helaas blijkt uit het onlangs gepubliceerde onderzoek naar acceptatie en discriminatie van lhbtqia+ personen 'Gender en seksuele diversiteit in Zaanstad 2023' dat de acceptatie van lhbtqia+ in Zaanstad is afgenomen en dat mensen uit de lhbtqia+ gemeenschap met een toename van discriminatie te maken hebben. In het bijzonder transgender personen, non-binaire personen en jongere lhbtqia+ personen hebben last van (verbaal) geweld. Een gevolg hiervan is dat mensen zich onzichtbaar maken of plekken vermijden waar ze zich onveilig voelen. Het onderzoeksrapport laat zien dat er dringend actie nodig is voor het bevorderen van de veiligheid en vrijheid van lhbtqia+ personen om zichzelf te zijn. Dit is voor de politieke werkgroep een aanleiding om met nieuwe aanbevelingen te komen en de nog niet gerealiseerde aanbevelingen nogmaals onder de aandacht te brengen.

De aanbevelingen waren in de eerste Regenboognota als inspanningsverplichting geformuleerd. Gezien de stappen die al zijn gezet en de noodzaak tot actie zet Stichting De Zaanse Regenboog graag een volgende stap door waar het kan resultaatafspraken te maken met de gemeente en andere betrokken organisaties.

Op vrijdag 11 oktober 2024, Coming Out Day, is deze nota aangeboden aan wethouder Inclusie van gemeente Zaanstad Gerard Slegers en aan de gemeenteraad van Zaanstad. Wij kijken uit naar een daadkrachtige uitvoering van onze eerdere en nieuwe aanbevelingen, in samenwerking met lhbtqia+ belangenorganisaties. Wij vragen de gemeenteraad om onze aanbevelingen te onderschrijven.

Werkgroep Politiek, Stichting De Zaanse Regenboog

Frank Vos, Bart Rijke, Synthia Schaar en Rosanne Kolvers

1. Veiligheid

In Zaanstad moet iedereen zichzelf kunnen zijn en zich hier veilig bij voelen. Het discrimineren, pesten, bedreigen en intimideren van lhbtqia+ personen is onacceptabel en zal daarom hard aangepakt worden. De gemeente zal zich altijd uitspreken tegen lhbtqia+ onvriendelijk gedrag, bij monde van de burgemeester en de verantwoordelijk wethouder.

Wat is bereikt

Informatievoorziening hoe te handelen bij discriminatie

De Zaanse Regenboog heeft in samenwerking met partners Politie Zaanstad, Paarse Vrijdag Krant en Discriminatie.nl meermaals een flyer uitgebracht met een stappenplan, hoe te handelen bij een voorval met discriminatie. Melding kan bij verschillende organisaties gedaan worden, daarna wordt met Discriminatie.nl verder overlegd over de te nemen stappen. Denk aan wel/niet aangifte doen.

Monitoring veiligheidsbeleving lhbtqia+ personen

De veiligheidsbeleving van lhbtqia+ personen wordt door gemeente Zaanstad inmiddels tweejaarlijks met behulp van een digitale vragenlijst gemonitord. Naar aanleiding van deze uitkomsten wordt gesproken met de gemeente en betrokken organisaties. Afgelopen zomer is het onderzoeksrapport 'Gender en seksuele diversiteit in Zaanstad 2023'¹ gepubliceerd. De zorgwekkende uitkomst van dit rapport is dat de acceptatie van lhbtqia+ personen in Zaanstad is afgenomen en de discriminatie is

¹ <https://zaanstad.bestuurlijkeinformatie.nl/Document/View/3817f745-9d9d-46e2-ae47-e2e4be80ce43>

toegenomen. Een verdrietige conclusie is dat met name jonge lhbtq+ personen en transgender personen zich onzichtbaar maken en plekken vermijden die voor hen onveilig zijn.

Politie

De Zaanse Regenboog geeft regelmatig een presentatie en voorlichting aan agenten die de opleiding net hebben afgerond. Hierin wordt toegelicht waar de lhbtq+ gemeenschap mee te maken heeft en wordt ook benadrukt hoe belangrijk de juiste bejegening is voor de doelgroep. De problematiek van misgenderen (met opzet verkeerd aanspreken op sekse of gender) wordt toegelicht middels praktijkvoorbeelden. Ook is er aandacht voor de lage meldingsbereidheid onder de lhbtq+ gemeenschap.

Deskundigheidsbevordering

Gemeente Zaanstad brengt inmiddels beschikbare cursussen ter bevordering van kennis over lhbtq+ actief onder de aandacht van de eigen medewerkers en partners.

Aanbevelingen

Roze in Blauw

Roze in Blauw is een landelijk netwerk van de politie met een meldpunt voor lhbtq+ personen die te maken krijgen met discriminatie, bedreiging, mishandeling of andere strafbare zaken gerelateerd aan hun seksuele oriëntatie of genderidentiteit. Binnen Roze in Blauw zijn medewerkers actief die zelf lhbtq+'s zijn en die zich inzetten om het vertrouwen van lhbtq+ personen in de politie te vergroten door te ondersteunen bij het doen van een melding of aangifte. Daarnaast geeft Roze in Blauw les op de Politieacademie om alle nieuw instromende collega's voorlichting te geven over lhbtq+ meldingen en de gevoeligheden daarbij.

- Als Roze in Blauw niet bij een melding of aangifte aanwezig kunnen zijn, zal Roze in Blauw wel nazorg verlenen en contact hierover opnemen met de melder.
- Het is van groot belang dat er binnen de Zaanse politie een actief Roze in Blauw is om bij meldingen en/of aangifte door lhbtq+ personen hen te kunnen ondersteunen in het gesprek met de politie. Gemeente Zaanstad zet zich actief in om Roze in Blauw te behouden en te ondersteunen. Roze in Blauw Zaanstad is in een pril stadium en heeft alle steun nodig.

Aangiftebereidheid vergroten

Voor veel lhbtq+ personen is de drempel om aangifte te doen van intimidatie en geweld hoog. Redenen hiervoor zijn o.a. ervaringen met negatieve bejegening en aangiftes waarvan niet duidelijk is wat ermee is gebeurd. De aangiftebereidheid wordt bevorderd doordat medewerkers van de politie geschoold worden door Roze in Blauw. Hiermee wordt de kennis over de juiste omgangsvormen en bejegening vergroot. Daarnaast moest het voor slachtoffers duidelijk zijn wat er met een melding en/of aangifte gedaan wordt. Indien gewenst door melder of slachtoffer wordt slachtofferhulp ingeschakeld voor hulp en nazorg.

- In 2025 zijn alle instromende agenten geschoold. In 2025-2026 zijn alle andere agenten geschoold.
- De bekendheid en zichtbaarheid van Discriminatie.nl en Roze in Blauw worden door middel van een videocampagne op social media en via posters op straat vergroot in Zaanstad, zodat lhbtq+ personen weten dat ze hier terecht kunnen bij ervaringen met discriminatie.
- Het stappenplan, 'melding of aangifte doen' van De Zaanse Regenboog i.s.m. Discriminatie.nl, Politie Zaanstad en de Parse Vrijdag Krant wordt geüpdatet als dat nodig is.
- Het stappenplan wordt breed gedeeld. Zo is het beschikbaar bij informatiebalies van onder meer de gemeente, politie, sociale wijkteams, scholen, jeugdteams en buurthuizen. Ook wordt het 4x per jaar gedeeld via verschillende media.

Veiligheid van lhbtqi+ personen vergroten

In het lhbtqi+ beleid in de gemeente Zaanstad moet meer aandacht zijn voor de veiligheid van lhbtqi+ personen. Hierin moet opgenomen worden wat er concreet wordt gedaan om de veiligheid van lhbtqi+ personen in Zaanstad te waarborgen:

- Om op een adequate manier om te kunnen gaan met veiligheidsproblematiek van lhbtqi+ personen hebben in 2025 wijkmanagers, wijkagenten, jongerenwerkers, medewerkers van sociale wijkteams, jeugdteams, medewerkers van scholen en woningcorporaties de lhbtqi+ cursussen en e-learnings van Movisie² gevolgd.
- Wijkagenten, jongerenwerkers, medewerkers van het sociaal wijkteam, scholen en andere partners melden signalen van grensoverschrijdend gedrag bij Discriminatie.nl en bij de wijk- of themamanager. De wijk- of themamanager gaat in gesprek met de melder(s) en bespreekt welke acties er ondernomen gaan worden. Denk hierbij aan het aanspreken van daders en andere maatregelen. Zowel het incident als de ondernomen acties worden schriftelijk vastgelegd door de gemeente. Er wordt gemonitord of de genomen acties daadwerkelijk de veiligheid hebben bevorderd.
- Boa's en andere handhavers worden in 2025 getraind in de aanpak van anti-lhbtqi+ geweld en de omgang met slachtoffers.
- Er is een nauwe samenwerking tussen de gemeente, de politie en lhbtqi+ belangenorganisaties. Twee keer per jaar vindt een overleg plaats.
- In het uitgaansleven anticiperen gemeente, politie en horeca op pesterijen en bedreigingen jegens lhbtqi+ personen door adequaat te handelen volgens het afgesproken protocol.
- Gemeente Zaanstad vraagt bij woningbouwcorporaties aandacht voor het tegengaan van lhbtqi+ geweld en intimidaties en het nemen van maatregelen wanneer dit zich voordoet.
- Gemeente Zaanstad neemt het initiatief om met betrokken organisaties een Plan van Aanpak op te stellen voor het aanpakken van anti-regenbooggeluiden op internet.
- Gemeente Zaanstad gaat zich sterk maken om de veiligheid van transpersonen te vergroten (zie ook hoofdstuk trans- en non-binaire personen) en gaat met betrokken organisaties in gesprek voor het opzetten van een actieplan en campagne om het (bewust) misgenderen tegen te gaan.
De mogelijkheid om het misgenderen mee te nemen bij campagnes gericht tegen straatintimidatie wordt actief onderzocht door de gemeente.
- Uit het onderzoek 'Gender en seksuele diversiteit in Zaanstad 2023' blijkt dat omstanders zelden ingrijpen bij incidenten gericht tegen lhbtqi+ personen en de politie nooit door omstanders werd gealarmeerd. Bij campagnes rondom straatintimidatie moet het opkomen voor mensen die gediscrimineerd worden aandacht krijgen en gestimuleerd worden. Omstanders moeten weten dat straatintimidatie strafbaar is en dat de politie hiervoor gealarmeerd kan en moet worden.
- Het vergroten van zichtbaarheid van de lhbtqi+ gemeenschap is een belangrijke voorwaarde voor acceptatie, veiligheid en weerbaarheid. Met zichtbaarheid wordt een signaal afgegeven dat men zichzelf mag en kan zijn. De afname van acceptatie mag geen reden zijn om een stap terug te zetten als gemeente en is aanleiding om een betere uitleg te geven van het beleid aan een breed publiek. Het inzetten van rolmodellen en het delen van persoonlijke verhalen uit de lhbtqi+ gemeenschap geeft de doelgroep een gezicht en dit draagt bij aan het de-objectiveren van die gemeenschap.
- Gemeente Zaanstad gaat speciale aandacht geven aan de intersekse personen door deze doelgroep expliciet te benoemen in stukken en in plannen voor aanpak van discriminatie.

---

² Movisie is een landelijk kennisinstituut voor een samenhangende aanpak van sociale vraagstukken.

- In veiligheidsoverleggen is de veiligheid van lhbtq+ personen een aandachtspunt en terugkerend agendapunt.
- Uit onderzoek blijkt dat bi+ vrouwen vaker te maken krijgen met seksueel geweld. Zo bleek bijvoorbeeld uit de LHBT-monitor van het SCP in 2022 dat ruim 44% van de biseksuele vrouwen het jaar voorafgaand van het onderzoek een vorm van seksueel geweld had meegemaakt. Bij lesbische vrouwen was dit 24% en bij heteroseksuele vrouwen 14%. Waarom bi+ vrouwen vaker te maken krijgen seksueel grensoverschrijdende ervaringen en seksueel geweld wordt onderzocht door de alliantie Act4Respect-Unlimited in samenwerking met Stichting Bi+ Nederland. Act4Respect-Unlimited bestaat uit de organisaties Atria, Rutgers en COC Nederland. Bi+ Nederland is de landelijke emancipatie organisatie voor bi+ mensen en bi+ inclusie. De resultaten van het onderzoek kunnen bijdragen aan preventie en betere hulp voor bi+ vrouwen. De publicatie van het onderzoek is naar verwachting in januari 2025. Gemeente Zaanstad zal kennisnemen van de aanbevelingen uit dit onderzoek en deze opvolgen om de vaak onzichtbare groep bi+ vrouwen te ondersteunen.
- Het bevorderen van ontmoeting op een veilige plek, een safe space, is heel belangrijk voor de doelgroep. Dat dit nodig is wordt nog eens benadrukt door de afgenomen acceptatie van lhbtq+ personen. De gemeente prioriteert dit en gaat in 2025 een fysieke plek voor ontmoeting faciliteren/realiseren voor de lhbtq+ gemeenschap.

www.zaanstad.nl

ZNSTD

2. ONDERWIJS

Het onderwijs is een goede plek om acceptatie te bevorderen. Kinderen en jongeren van 8 tot 18 jaar ontwikkelen zich snel, ook op seksueel gebied. Bovendien is de groepsdruk onder opgroeiende jeugd op scholen groot. De acceptatie van lhbtq+ personen op scholen is vaak laag, heteroseksualiteit is de norm en 'homo' is een veelgebruikt scheldwoord. Daarom moet er steeds aandacht zijn voor een veilig schoolklimaat.

Aandacht voor seksuele en relationele diversiteit staat sinds 2012 in de kerndoelen van het onderwijs. Scholen zijn daarmee verplicht aandacht te besteden aan seksualiteit, diversiteit en met name seksuele diversiteit. Dit geldt voor het primair onderwijs, het voortgezet onderwijs én het speciaal onderwijs. Scholen hebben daarnaast de taak te zorgen voor een sociaal veilig klimaat in en om de school en dienen aandacht te besteden aan burgerschap. Scholen zijn echter vrij om hier op eigen wijze invulling aan te geven.

Naar aanleiding van een wetsvoorstel van COC Nederland en Rutgers zijn alle scholen sinds 1 augustus 2021 verplicht om de veiligheid en acceptatie van lhbtq+ jongeren in de klas te garanderen. (Aangescherpte burgerschapswet vanaf 2021). De nieuwe wet is een aanscherping van de burgerschapswet die al bestond en die scholen verplicht om hun leerlingen respect bij en kennis bij te brengen over de basiswaarden van de democratische rechtstaat en mensenrechten. Ook zijn scholen verplicht, hun leerlingen sociale en maatschappelijke competenties bij te brengen die hen in staat stelt deel uit te maken van, en bij te dragen aan de maatschappij³.

Wat is bereikt?

Op veel middelbare scholen in Zaanstad zijn er Gender en Sexuality Alliances (GSA's)⁴. Binnen de GSA's zijn scholieren actief die ervoor willen zorgen dat iedereen op school de vrijheid heeft om zichzelf te zijn en zich te uiten. Dit doen zij onder andere door het organiseren van acties rond Coming Out Day en Paarse vrijdag en op andere dagen die in het teken staan van awareness en acceptatie van lhbtq+ personen. Een mooi voorbeeld daarvan is de Paarse Vrijdag Krant waar Zaanse scholieren aan meeschrijven.

Vaak denken deze scholieren ook graag mee over lessen over seksuele voorlichting en over seksuele en genderdiversiteit. In 2018 heeft het landelijke GSA Netwerk met meer dan duizend lhbtq+ leerlingen gesproken over seksuele en genderdiversiteit op hun school. Hieruit bleek dat lhbtq+ leerlingen zich op een school met een GSA vaker geaccepteerd voelen, zich meer thuis voelen en minder spijbelen. (Onderzoek: <https://www.coc.nl/wp-content/uploads/2018/12/The-2018-Dutch-National-School-Climate-Survey-Report.pdf>)

Aanbevelingen

GSA-netwerk op elke middelbare school

Gezien de positieve effecten van GSA-ers op een school is het belangrijk dat er op elke middelbare school in Zaanstad GSA-ers actief zijn.

- In het bestuurlijk overleg dat de gemeente heeft met de Zaanse scholen agendeert de wethouder dit onderwerp en kijkt samen met de betreffende scholen hoe GSA-ers op deze scholen gerealiseerd kunnen worden.

---

³ uit: Deze gebruikte tekst komt voor een groot deel uit de "Regenbooggids voor gemeenten" van Movisie

⁴ Op 6 scholen zijn actieve GSA's, op 2 zijn ze op dit moment inactief, 2 hebben nog GSA's.

- Scholen met GSA-ervaring kunnen nieuwe scholen adviseren en ondersteunen
- Voor docenten die taakuren willen besteden aan de GSA-ers wordt door de gemeente budget beschikbaar gesteld als dit niet op andere manieren beschikbaar is.

Veiligheid

Lhbtqia+ jongeren verdienen door hun kwetsbare positie extra aandacht. De wet schrijft voor dat er op iedere school een contactpersoon is die het beleid tegen pesten coördineert en fungeert als aanspreekpunt. Aangezien veiligheid in brede zin, maar ook in scholen een belangrijke prioriteit is van de gemeente bespreekt de gemeente dit in het bestuurlijk overleg met scholen van het Basis- en Voortgezet Onderwijs.

Belangrijke zaken die aan de orde komen zijn:

- Hoe veilig is mijn school voor lhbtqia+ leerlingen? Als dit onvoldoende is: wat gaan we er als school aan doen? Wie kan ons daarbij ondersteunen? Is (extra) voorlichting nodig? Organisaties die voorlichting geven, het jongerenwerk, GSA-ers van andere scholen komen dan in beeld.
- Hebben we als school voldoende kennis in huis om het perspectief van deze doelgroep te zien? Zijn leerkrachten voldoende getraind? (Een aanbeveling is het volgen van de Online training van Movisie: 'Weet jij hoe het ècht gaat met je leerlingen?')
- Voldoen we als school aan de voorwaarde om ouders inzicht te geven in lhbtqia+ beleid op de website en bij aanmelding?
- Heeft onze vertrouwenspersoon een training gevolgd om de vragen van leerlingen met allerlei seksuele oriëntaties, genderidentiteiten en genderexpressies te kunnen beantwoorden?
- Hebben we duidelijke afspraken op school over hoe we omgaan met leerlingen die anti-lhbtqia+ schelden en pesten? Het expliciet benoemen hoe de school hiermee omgaat zorgt voor een veiliger klimaat voor de leerlingen.

Voorlichting

Alle scholen zijn verplicht, aandacht te besteden aan seksuele en genderdiversiteit. Vanuit de samenleving en ouders van leerlingen komen hier steeds vaker vragen over en komt het ook voor dat ouders van leerlingen hun kind thuishouden als hierover voorlichting gegeven wordt. Deze 'terugtrekkende' beweging gaat samen met de opkomst van de mensen die vinden dat er teveel aandacht is voor lhbtqia+ . Maar hoe kun je je als school hiertoe verhouden?

- Agendeer als gemeente dit vraagstuk op een bestuurlijk overleg met Basis-, Voortgezet- en Bijzonder Onderwijs om te inventariseren wat dit vraagt en hoe hier in de toekomst mee om te gaan. Vraagt het wellicht om een andere, bredere opzet van voorlichting, waarin alle groepen met een kwetsbare positie aan bod komen waardoor de weerstand weggenomen wordt?

Voor voorlichting die bij voorkeur wordt gegeven door ervaringsdeskundigen (COC, Transvisie, Paarse Vrijdag Krant, Discriminatie.nl en De Zaanse Regenboog) dient meer geld vrijgemaakt te worden.

Het bevorderen van lhbtqia+ acceptatie op bijzondere en religieuze scholen zou verbeterd moeten worden. Extra aandacht geven op het gebied van voorlichting bij deze scholen.

3 JONGEREN

Uit onderzoek komt naar voren dat lhbtqia+ jongeren het vaak moeilijker in het leven hebben dan heteroseksuele jongeren. Net als andere jongeren zijn ze bezig met het ontdekken van hun identiteit. Dat is een spannende periode en leidt vaak tot onzekerheid. Zij ervaren of zien uitsluiting en pesterijen om zich heen. Dat dit zich meer bij jongeren voordoet komt ook omdat onder jongeren lhbtqia+ acceptatie lager is dan onder volwassenen ('Staying Alive, voorkom zelfmoord onder lhbt jongeren' Movisie, 2013). Uit de jeugdmonitor van de GGD (2023) blijkt hoe de acceptatie fors gedaald is in 4 jaar. Beschouwde de jeugd in 2019 homoseksualiteit voor ruim 74% als normaal in 2023 is dit gedaald naar 44%. Eenzaamheid en depressieve gedachten komen veel meer voor onder lhbtqia+ jongeren, dan onder leeftijdgenoten. Lhbtqia+ jongeren doen maar liefst 4,5 keer vaker een suïcidepoging dan heteroseksuele jongeren. Onder transgender jongeren heeft maar liefst één op de vijf een zelfmoordpoging gedaan. En 34 procent van de lesbiennes, biseksuele en homoseksuele jongeren heeft soms serieuze gedachten aan zelfmoord, tegenover 17 procent van de heteroseksuele leeftijdgenoten (Movisie, 2021).

Wat is er bereikt?

Activiteiten en ontmoeting

- RAAZ/De Kamer organiseert in de Kamer maandelijks een lhbtqia+ jongeren inloopavond op elke 1e vrijdag van de maand waar gekletst, gedanst en muziek gemaakt kan worden.
- Stichting Ontdec, voor ondersteuning aan jongeren en gezinnen, organiseert maandelijks een lhbtqia+ jongeren inloop. Bij evenementen zoals de Zaanse Regenboogweek worden er door jongeren voor jongeren activiteiten georganiseerd. Het bevordert de ontmoeting tussen jongeren en zorgt voor een vertrouwde en veilige omgeving waarbij zij hun netwerk verstevigen en meer zelfvertrouwen kunnen krijgen. Het is een plek waar zij eigen ervaringen kunnen uitwisselen en van elkaars deskundigheid kunnen profiteren en herkenning kunnen hebben bij elkaar. Dit schooljaar nemen de stagiaires de activiteiten voor hun rekening.
- Via RAAZ, die ondersteunt en begeleidt, kunnen lhbtqia+ jongeren hun eigen plannen maken en uitvoeren. Dat kan van alles zijn: advies geven aan de gemeente of een andere organisatie, het organiseren van een feest.
- Er is een jaarlijkse Queerparty voor jongeren met muziek voor en door lhbtqia+ jongeren. En er worden jongerenfeesten georganiseerd.
- Er is een kunstexpositie voor lhbtqia+ jongeren in PLAY room Zaandam.

Deskundigheidsbevordering

Er is sinds het uitkomen van de eerste Regenboognota op verschillende plekken aandacht geweest bij samenwerkingspartners in het jongerenwerk, jeugdhulp, onderwijs en sport voor kennisverwerving met betrekking tot de doelgroep. Het is op dit moment is onvoldoende duidelijk waar de expertise nu voldoende aanwezig is en waar het nog verbeterd kan worden.

Aanbevelingen

Activiteiten en ontmoeting

- Omdat jongeren zich vaker op jongere leeftijd uiten is het ook belangrijk om op wijkniveau ontmoetingen te organiseren. Ze zijn nog te jong om de wijk uit te gaan of mogen dat nog niet. Om voor hen ontmoeten mogelijk te maken wordt er een aantal keer per jaar (op basis van de behoefte, vraag) een activiteit in elke wijk georganiseerd.
- Heb bij activiteiten en ontmoeting aandacht voor het gegeven, dat jongeren niet meegezogen worden door jongeren die het heel erg zwaar hebben. Ze kunnen natuurlijk leren van elkaar maar als er zware problematiek is moet er geschakeld kunnen worden naar begeleiding die op zijn plaats is.
- Het kan ook voor ouders van lhbtq+ jongeren moeilijk zijn om om te gaan met de seksuele en/of genderdiversiteit van een kind. Het is daarom belangrijk dat er bijeenkomsten worden georganiseerd waar ouders en jongeren samen naar toe kunnen. De sociale wijk- en jeugdteams kijken waar en hoe dit het beste georganiseerd kan worden en maken op de sociale kaart van De Zaanse Regenboog duidelijk waar ze terecht kunnen met hun vraag.

Deskundigheidsbevordering

Breng met de samenwerkingspartners (jongerenwerk, jeugdhulp, onderwijs) en jongeren met ervaring de al aanwezige expertise in kaart, bepaal waar die nog versterkt moet worden.

Movisie heeft hiervoor trainingen beschikbaar. Maak met elkaar heldere afspraken. Bv. In 2025 volgt 40% van de medewerkers deze training. In 2026 enz.

Jeugdmonitor GGD

- De veiligheid, gezondheid en het welzijn van lhbtq+ jongeren in Zaanstad worden gemonitord, zodat beleid kan worden bijgestuurd waar nodig. De GGD Zaanstreek-Waterland neemt de landelijke aanbevolen vragen over seksuele en genderdiversiteit op in de Jeugdmonitor. In de "Handreiking gemeentelijke monitoren en LHBTI" van Movisie staan deze aanbevolen vragen voor jongeren.
- Heeft de GGD een verklaring voor de enorme daling op de vraag: 'Ik vind homoseksualiteit normaal?' in de Jeugdmonitor van 2023? En wat voor actie vraagt dit gedaalde percentage?

Dak- en thuisloze lhbtq+ jongeren

Uit het onderzoek 'Driedubbel kwetsbaar, LHBTI dak- en thuisloze jongeren' van Movisie⁵ blijkt dat dak- en thuisloze lhbtq+ jongeren driedubbel kwetsbaar zijn. Dak- of thuisloos zijn is heel zwaar voor jongeren. Lhbtq+ jongeren, die soms ook moeite hebben met zelfacceptatie en die door hun familie en/of omgeving zijn afgewezen of verstoten, komt de dak- en thuisloosheid er ook nog bovenop. Daarbij komt dat er weinig veilige plekken zijn in de opvang, waardoor ze veelvuldig slachtoffer zijn van pesten, geweld en misbruik. Voldoende veilige, kleinschalige opvang voor lhbtq+ jongeren tot 18 jaar en vanaf 18 jaar is daarom van groot belang. Ook blijkt dat de huidige ondersteuning en opvang voor deze groep niet altijd veilig is en onvoldoende sensitief is als het gaat om seksuele en genderdiversiteit. In de gemeente Zaanstad wordt de opvang en begeleiding van dak- en thuisloze jongeren uitgevoerd door het Leger des Heils in fasehuis Transit. Deze opvang heeft nu

---

⁵ (<https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/2020-07/Driedubbel-kwetsbaar-LHBTI-dak-en-thuisloze-jongeren.pdf>)

13 plekken en wordt in 2024 uitgebreid naar 20 plekken. Voor zover bekend is Transit een veilige plek voor lhbtq+ personen.

Aanbeveling

- Het is belangrijk dat de gemeente Zaanstad als opdrachtgever van deze opvang bij de opdrachtnemer in de kwartaalgesprekken specifiek aandacht geeft aan deze doelgroep en de opdrachtnemer actief bevraagt over visie en praktisch beleid aangaande de begeleiding van de doelgroep en of het personeel training volgt om kennis en expertise op peil te krijgen.
- De gemeente neemt bij een nieuwe aanbesteding deze doelgroep op in het programma van eisen.

Safe Spaces Queer Jongeren in Zaanstad 2024

2e donderdag van de maand
Queer Jongereninloop bij
St. Ontdec Lagedijk 3 unit A 113
Koog aan de Zaan
van 16.00 tot 18.00 uur
(12 t/m 18 jaar)
App 06 19664519

1e vrijdag vd maand
Queer Jongerenavond
in DE KAMER
Dam 5 Zaandam
van 20.00 - 23.30 uur
App 06 47961348

6 april Queerparty in De Grootte Weiver

11 oktober Zaanse Regenboog jongerenfeest
in Podium De Flux
App 06 37245489

Meer weten over/meehelpen
met de
Paarse Vrijdag Krant
App Bas via 06 21908912
Insta: @paarsevrijdagkrant

GSA-bijeenkomsten op school?
App 06 21908912

25, 26 en 27 oktober in PLAY room Zaandam
Jong. Queer en Art Expo
App 06 37245489 (ook als je wilt exposeren)

Informatie voor en over LHBTIQ+-vluchtelingen,
LHBTIQ+- organisaties
en andere belangrijke contacten vind je op
www.dezaansereenboog.nl/ondersteuning

De Zaanse Regenboog
Stichting ONTDEC
Ra 62
PAARSE VRIJDAG KRANT

De Zaanse Regenboog info@dezaansereenboog.nl
dezaansereenboog.nl

4. Ouderen

De gemeente heeft een belangrijke rol in het bieden van een veilig klimaat voor oudere lhbtqia+ personen. Uit onderzoek blijkt dat door hun seksuele voorkeur of genderdiversiteit eenzaamheid en isolement vaak op de loer liggen. Een betere leefsituatie en een goede psychische en fysieke gezondheid draagt bij aan het welzijn van deze ouderen. Ze zijn te verdelen in twee groepen: de groep van 50-75 jarigen en de groep van 75+. Veel ouderen van 50-75 jaar hebben een vriendenkring. Desondanks bestaat er onder de lhbtqia+ personen van 50-75 jaar veel eenzaamheid. Veel lhbtqia+ personen van 75+ vinden het moeilijk om voor hun identiteit uit te komen. Zij krijgen binnen de zorg- en welzijnssector regelmatig te maken met negatieve opmerkingen, discriminatie en uitsluiting. Dit heeft een nadelig effect op het welbevinden en de gezondheid van deze groep, hetgeen zich kan uiten in depressie of verslaving. Vooral in zorginstellingen voor ouderen en in de thuiszorg blijft deze groep uit angst voor pesten vaak onzichtbaar en durft zij niet zichzelf te zijn.

Wat is bereikt

Roze Loperdagen

De Roze Loper is het keurmerk voor Zorg en welzijn voor een organisatie die lhbtqia+ vriendelijk is in alle opzichten, voor bewoners, personeel, vrijwilligers en bezoekers.

De Zaanse Regenboog heeft het initiatief genomen om de Zaanse Roze Loperdagen te organiseren. Samen met de Zorgcirkel, Evean en Odion en Roze 50+. In totaal gaat het om 3 Roze Loperdagen (2019, 2021, 2023) waarvoor alle zorg- en wooncentra zijn uitgenodigd.

Wat is er bereikt met de drie georganiseerde Roze Loperdagen:

De drie Roze Loperdagen (en de uitstraling van het behalen van De Roze Loper bij Zorgcirkel Saenden en Evean Erasmushuis) hebben het effect gehad dat bij Zorgcirkel en Evean breed de Roze Loper ter discussie is gesteld en menige Zorgcirkel- en Eveanlocatie het certificaat heeft behaald of deze gaat behalen. Bij al deze locaties wordt het personeel getraind in de omgang met de doelgroep en worden op regelmatige basis roze activiteiten georganiseerd voor zowel bewoners van de zorginstelling als buurtbewoners.

Aanbevelingen

Ontmoeting en tegengaan van isolement

- De sociale wijkteams ondersteunen en stimuleren ontmoetingsmogelijkheden voor lhbtqia+ personen van vijftig jaar en ouder om gelijkgestemden te ontmoeten.
- De gemeente bevordert zelfhulpgroepen door WhatsAppgroepen aan te maken waar lhbtqia+ personen zich bij aan kunnen sluiten.
- Daar waar nog geen Roze Loperkeurmerk is brengt de gemeente dit bij de verzorgingshuizen onder de aandacht.
- Gepaste huisvesting is essentieel voor de doelgroep. De gemeente onderzoekt de mogelijkheden en gewenste woonvormen voor lhbtqia+ ouderen.

Voorwaarden aanbesteding

Om zichtbaar en zichzelf te kunnen zijn, is het van belang dat oudere lhbtqia+ personen zich veilig kunnen voelen door een duidelijke regelgeving en handhaving hiervan. De gemeente neemt hierin haar verantwoordelijkheid door bij de aanbesteding te letten op de voorwaarden voor een lhbtqia+ vriendelijke zorg.

Deskundigheidsbevordering

- Medewerkers van de wijkteams, WMO en thuiszorgorganisaties hebben in 2025 aan deskundigheidsbevordering gedaan in het omgaan met roze ouderen. Hiervoor zijn trainingen beschikbaar bij Movisie.
- Onder transgender ouderen is de eenzaamheid vaak groot. Zij hebben nog vaker te maken met een negatief beeld. Ook komen bij deze groep vaker medische problemen voor en zijn ze vaak nog eenzamer dan lhb ouderen. Nu er steeds meer transgender ouderen komen dienen professionals zich te bekwamen om competente zorg te bieden. Zorgprofessionals hebben in 2025 trainingen en cursussen volgen om de deskundigheid in het omgaan met deze doelgroep te bevorderen.
- We maken professionals, vrijwilligers en mantelzorgers meer sensitief voor de specifieke problemen en behoeften van lhbtqi+ personen. Doordat lhbtqi+ ouderen waarschijnlijk meer aangewezen zijn op professionele hulp zou dit goed afgestemd moeten zijn op de zorgvraag die zij hebben.
- Over ouderen met een verstandelijke of lichamelijke beperking uit de lhbtqi+ doelgroep bestaat vaak een nog negatiever beeld. Het toepassen van meer persoonsgericht en passend maatwerk is noodzakelijk.

Een roze activiteit van Zorgcirkel Saenden in Zaandam.

5. PERSONEN MET EEN BEPERKING

Voor mensen met een zintuiglijke, lichamelijke, verstandelijke beperking en/of psychische problemen is het niet altijd vanzelfsprekend om mee te kunnen doen in de samenleving. Lhbtqiqa+ personen met een beperking hebben een grotere kans om te maken te krijgen met meervoudige discriminatie vanwege hun beperking én hun seksuele oriëntatie, genderidentiteit of genderexpressie. Deze combinatie van factoren kan leiden tot eenzaamheid en isolement.

Wat is bereikt

Ontmoetingsactiviteiten

Er zijn regelmatig bijeenkomsten van Café Pride, een ontmoetingsplek voor mensen met een beperking die lhbtqiqa+ zijn. Bij iedere bijeenkomst is er een activiteit. Het is een veilige, gezellige en laagdrempelige ontmoetingsplek. Juist voor lhbtqiqa+ met een beperking is het van belang om gevoelsgenoten te ontmoeten, informatie en ervaringen te kunnen delen of een plek te vinden waar je gewoon jezelf kan zijn. Het is een manier om contacten te leggen en vriendschappen op te bouwen.

Aanbevelingen

Deskundigheidsbevordering professionals in de zorg

Lhbtqiqa+ personen met een beperking vinden het vaak lastig om voor hun gevoelens uit te komen. Dit kan komen, omdat ze daar de woorden niet voor hebben, maar ook doordat ze bang zijn voor reacties van anderen of gewoon niet weten met wie ze er wel over kunnen praten. Te vaak gebeurt het nog dat zij gepest of gediscrimineerd worden in een activiteiten- of woongroep. Begeleiders weten in zulke situaties vaak niet goed raad met dit probleem, vanwege onvoldoende kennis over seksuele oriëntatie, genderidentiteit of genderexpressie van lhbtqiqa+ personen met een beperking. Deze begeleiders zouden baat hebben bij ondersteuning voor lhbtqiqa+ inclusieve zorg voor mensen met een beperking. Het is van groot belang de groep lhbtqiqa+ personen expliciet onder de aandacht te brengen bij sociale wijkteams, woon- en zorginstellingen en thuiszorg en anderzijds zorg te dragen voor voldoende kennis en sensitiviteit voor de lhbtqiqa+ personen met een beperking.

- Van elk team of instelling volgen 1-2 begeleiders of medewerkers in 2025 een training voor deskundigheidsbevordering. Zonder Stempel⁶ heeft een instrumentenbox⁷ die professionals en vrijwilligers van woon- en zorginstellingen kunnen gebruiken om seksuele en genderdiversiteit bespreekbaar te maken voor de doelgroep. In deze instrumentenbox is ook aandacht voor seksuele voorlichting voor personen met een licht verstandelijke beperking (Ivb's). Deze groep komt vaker in aanraking met seksuele grensoverschrijding, omdat er bijvoorbeeld moeilijkheden zijn met het inschatten van onveilige signalen en omdat het moeilijk is om nee te zeggen.

---

⁶ Zonder Stempel is een samenwerkingsverband tussen COC Nederland, LFB en Vilans en zet zich in voor lhbtqiqa+ personen met een verstandelijke beperking.

⁷

De gemeente stuurt vanuit de contractgesprekken (contractmanagement) (Jeugdzorg en Wmo) op het uitvoeren van deze aanbeveling. De Zaanse Regenboog kan waar dit nodig is hierin ondersteunen.

Roze Lopercertificaat

Stimuleer zorginstellingen, GGZ-instellingen en instellingen voor gehandicaptenzorg en het ziekenhuis om de Roze Loper aan te vragen. De Roze Loper is een officieel keurmerk, dat wordt uitgereikt na een traject dat leidt naar sociale acceptatie van seksuele diversiteit in de zorg, gevolgd door een audit door een onafhankelijke certificerende instelling. Voor cliënten van bovengenoemde instellingen is de Roze Loper een duidelijk signaal dat een instelling de sociale acceptatie van seksuele en genderdiversiteit als doelstelling heeft. Zie verder bij de vorige aanbeveling.

Transgender, een toegankelijke gids

Voor lvb-personen hebben Transvisie, COC's Zonder Stempel en TNN een toegankelijke gids ontwikkeld: Daarin worden het transgender zijn en de stappen in een eventuele transitie in eenvoudige taal uitgelegd.

Zorgprofessionals die lvb-personen in zo'n proces willen ondersteunen kunnen gebruik maken van deze gids. Het is wenselijk om het bestaan van deze gids onder de aandacht te brengen van Jeugdteams, Sociale Wijkteams, huisartsen, zorginstellingen, GGZ-instellingen en instellingen voor gehandicaptenzorg en het ziekenhuis, zodat deze doelgroep goede begeleiding kan krijgen.

<https://www.coc.nl/wp-content/uploads/2019/11/Transgender-Een-toegankelijke-gids.pdf>

6. PERSONEN MET EEN BIPOC EN BICULTURELE ACHTERGROND

BIPOC is een acroniem uit het Engels en staat voor Black, Indigenous en People of Color. In Nederland gebruiken we vaker de term 'mensen van kleur'. Binnen de term BIPOC worden zwarte en inheemse personen benoemd om zo te benadrukken dat niet alle personen van kleur dezelfde mate van discriminatie en racisme ervaren, maar dat daar verschillen in zitten. Zo hebben zwarte en inheemse personen in vergelijking met andere groepen meer of in andere vormen met discriminatie en racisme te maken.

De term bicultureel houdt in dat iemand zich met twee of meer culturen, etniciteiten of nationaliteiten identificeert, verbonden is of gecategoriseerd wordt. Het kan zijn dat iemands ouders of grootouders vanuit het herkomstland naar Nederland zijn gekomen, of dat zij zelf naar Nederland geëmigreerd of gevlucht zijn. Iemand met een biculturele achtergrond kan bijvoorbeeld ook opgegroeid zijn in een religieuze omgeving, wat een extra dimensie met zich meebrengt. De relatie en mate van verbondenheid die zij hebben met Nederland, de Nederlandse cultuur en met (de cultuur uit) het land van herkomst kan verschillen.

Biculturele personen groeien in Nederland op met een andere cultuur met eigen tradities en gewoonten. Gemiddeld ligt onder biculturelen de acceptatie van seksuele en genderdiversiteit moeilijker dan onder andere Nederlanders. Het verschil tussen de Nederlandse houding ten opzichte van lhbtqia+ personen en de meer restrictieve houding in het land van herkomst kunnen ertoe leiden dat biculturelen leven in een spanningsveld. Biculturele lhbtqia+ personen kunnen te maken krijgen met dubbele discriminatie, vanwege hun biculturele achtergrond en vanwege hun seksuele en genderdiversiteit. (Bron: movisie.nl).

Intersectionele problematiek

BIPOC en biculturele lhbtqia+ personen krijgen op meerdere manieren te maken met discriminatie. Hierbij is sprake van maatschappelijke ongelijkheid van twee of meer factoren. Het kan hierbij gaan om discriminatie op basis van hun culturele achtergrond, religie en/of huidskleur. Daarnaast kunnen zij te maken krijgen met negatieve reacties omdat zij lhbtqia+ zijn. Helaas komt het voor dat binnen de lhbtqia+ gemeenschap discriminatie wordt ervaren op basis van hun biculturele achtergrond. Bij De Zaanse Regenboog is iedereen welkom en wij dragen deze boodschap van inclusie altijd uit. Ook binnen migrantengemeenschappen kunnen biculturelen discriminatie ervaren op basis van hun lhbtqia+ zijn. De factoren 'lhbtqia+ zijn' en 'bicultureel zijn' doorkruisen elkaar dus. Daarnaast kan de mate van discriminatie op basis van de ene factor ook worden beïnvloed door de andere factor.

Dubbelbinding en dubbelleven

Biculturele lhbtqia+ personen hebben in Nederland regelmatig last van een loyaliteitsconflict, ook wel dubbelbinding genoemd. Ze willen loyaal zijn aan hun familie en vrienden, maar ze willen ook zichzelf ontplooien en uiting geven aan hun gevoelens. De sociale omgeving kan een hoge drempel opwerpen om gevoelens te bespreken. Sommigen kiezen voor het gedeeltelijk uitkomen voor hun seksuele en/of genderidentiteit met behoud van het contact met de eigen etnische kring. Anderen lossen het op door een scheiding aan te brengen tussen privé en publiek: de binnenwereld van het gezin is een andere dan die van school of werk bijvoorbeeld. Biculturele lhbtqia+ jongeren leiden vaak jarenlang een dubbelleven. Ze houden hun seksuele en/of genderidentiteit veelal geheim voor hun familie en vrienden. Een dubbelleven betekent leven met een grote angst voor ontdekking en een onzekere toekomst. Vanwege dit dubbelleven en het leven met een geheim is deze doelgroep

makkelijker chantabel dan anderen. Dat maakt hen kwetsbaar voor huiselijk geweld, gedwongen prostitutie en seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Biculturele lhbtq+ personen worden vaker in de huiselijke sfeer geconfronteerd met mishandeling, uithuiszetting en uithuwelijking. Sommigen voelen zich gedwongen om te kiezen voor een dubbelleven, met alle stress en risico's die daarbij komt kijken. Daarbovenop geldt voor deze groep dat ze binnen de lhbtq+ gemeenschap niet altijd op begrip mogen rekenen en ook in deze gemeenschap niet volledig zichzelf kunnen zijn.

Wat is bereikt

Binnen de Zaanse Regenboog zijn mensen van kleur en mensen met diverse biculturele achtergronden actief als vrijwilliger. Het is een uitdaging om de biculturele lhbtq+ personen te bereiken waar onderstaande aanbevelingen voor bedoeld zijn. Wij zouden hen graag verwelkomen op onze activiteiten, maar tot op heden is het moeilijk hen te bereiken.

Aanbevelingen

Onzichtbaarheid en multiproblematiek

Biculturele lhbtq+ jongeren met problemen zijn vaak onzichtbaar. Velen leiden een dubbelleven, waardoor zij kwetsbaar zijn en hun problematiek niet zichtbaar is, ook niet voor professionals op school of in de wijk. Het leven met een groot geheim kan leiden tot zeer ernstige problemen: isolement, parasuicide, drop-out, onveilig seksueel gedrag, seksueel misbruik en ongewenste zwangerschappen. Wie wel open is, krijgt vaak problemen met familie en vrienden. Wanneer lhbtq+ jongeren om hulp vragen bij een reguliere instelling, wordt hun problematiek op lhbtq+ gebied niet altijd gesignaleerd. Door hun onzichtbaarheid en hun vaak complexe multiproblematiek is het niet eenvoudig voor reguliere hulpverleningsinstellingen om met hun aanbod op deze groepen aan te sluiten.

Er moeten trainingen aangeboden worden die aansluiten op de behoeftes en omstandigheden van deze groep. Belangrijk is bijvoorbeeld dat hulpverleners niet automatisch inzetten op 'uit de kast komen', maar gevoel ontwikkelen voor de specifieke problematiek van biculturele mensen. In plaats daarvan zou de professional samen met de biculturele lhbtq+er de verschillende keuzes en mogelijke gevolgen van die keuzes kunnen bespreken. Hoe je dit aanpakt, lees je in de publicatie *Kijk jij al door een roze bril?* Sociaal werkers, jeugdhulpverleners, medewerkers van sociale wijkteams en jeugdteams schuldhelpverleners, medewerkers in het onderwijs, medewerkers binnen de gemeente, praktijkondersteuners en verpleegkundigen kunnen hierin een belangrijke rol spelen. Zij kunnen inzetten op het versterken van zelfregie en eigen kracht. Dat betekent gebruikmaken van ervaringsdeskundigen, aandacht voor motivatie, zingeving en het sociale netwerk.

Coming in

In de westerse lhbtq+ beweging is een coming out een belangrijke stap. Met een coming out vertellen mensen aan hun omgeving dat zij lhbtq+ zijn. Het kan fijn zijn om gevoelens te delen en niet met een geheim te leven, maar het is een individuele keuze om uit de kast te komen, het hóeft niet. Voor biculturele lhbtq+ personen kan het extra moeilijk zijn om te vertellen dat ze lhbtq+ zijn, zeker als ze vermoeden dat hun omgeving daar negatief tegenover staat. Of erger nog, dat ze hun familie kwijt kunnen raken of zelfs gevaar lopen als hun familie erachter komt, bijvoorbeeld omdat ze de familie-er ermee op het spel zetten. Daarom kiezen zij er soms voor om het alleen te vertellen aan goede vrienden, maar niet aan hun familie.

Het is voor deze groep daarom heel belangrijk om te ondersteunen bij een coming in, het accepteren van wie je bent en wat je voelt. Een coming in is veel belangrijker dan een coming out. Dwing nooit tot een coming out, maar ondersteun in het opbouwen van een steunend netwerk. Vanwege het dubbelleven van biculturele lhbtq+ personen is het belangrijk om het te organiseren op een veilige

manier, dus niet op een openbare plek als een café of op een terras. Het is beter om bij iemand thuis te eten of samen te koken. Hierbij is het belangrijk om hierover niks op social media te vermelden. De privacy moet te allen tijde gewaarborgd worden.

Rolmodellen

Naast het organiseren van veilige en laagdrempelige ontmoetingen wordt het aanbevolen om rolmodellen in te zetten. Het gaat om personen die een bepaald emancipatieproces al hebben doorlopen en durven te zijn wie ze zijn. Het belang van dit soort rolmodellen is vooral binnen de biculturele groep erg groot, omdat de problematiek van deze groep vaak bijzonder complex is. De zichtbaarheid van rolmodellen kan gestimuleerd worden via social media en via laagdrempelige locaties.

Acceptatie binnen de doelgroep

“In onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau uit 2014 geeft driekwart van de Turkse en Marokkaanse Nederlanders aan, dat zij het een probleem vinden als hun kind homoseksueel blijkt te zijn. Onder de Surinaamse en Antilliaanse Nederlanders is de acceptatie beter: ongeveer een op de drie geeft aan moeite te hebben met een homoseksueel kind. Ter vergelijking: onder de autochtone Nederlanders zegt 1 op de 6 er problemen mee te hebben als hun kind homoseksueel is. Met name het opleidingsniveau en de religieuze achtergrond van de ouders verklaren dat biculturelen lhbt-ers gemiddeld minder accepteren dan autochtone Nederlanders. Over de acceptatie van transgendergevoelens is weinig bekend, maar uit signalen uit de praktijk blijkt dat ook dit vaak nog moeilijk ligt.” (uit *Tussen twee vuren: bicultureel en LHBT*, Movisie).

Vanwege het gebrek aan acceptatie binnen de doelgroep is het belangrijk om in te zetten op het vergroten van acceptatie binnen deze doelgroep.

- De gemeente gaat in samenwerking met ketenpartners bijeenkomsten organiseren met als doel de acceptatie van lhbtq+ personen onder biculturelen te vergroten. Projecten die in het bijzonder inzetten op onderlinge acceptatie moeten door de gemeente worden gesteund.
- Mensen die open durven te zijn over hun seksuele en/of genderdiversiteit en ouders die durven te praten over het feit dat hun kind lhbtq+ is, worden begeleid, zodat zij binnen diverse gemeenschappen de empathie kunnen bevorderen.
- De gemeente gaat bij zelforganisaties inventariseren op welke manier zij het onderwerp bespreekbaar willen maken in eigen kring. Wat is hiervoor nodig? Belangrijk aandachtspunt hierbij is dat de bijeenkomsten worden georganiseerd met de doelgroep en niet alleen voor/óver de doelgroep.

7. Personen met een (traditioneel) religieuze achtergrond

Met name in de orthodoxe variant van de meeste religies rust er een groot taboe op een andere vorm van seksualiteit dan heteroseksualiteit. Dit zorgt ervoor dat veel lhbtqia+ personen vaak in de knoop raken met hun seksuele voorkeur en/of genderidentiteit. Zowel in orthodoxe kringen als in de lhbtqia+ gemeenschap bestaat er vaak weinig begrip voor mensen die zowel diepgelovig als lhbtqia+ zijn. Veel mensen worstelen dan ook met hun loyaliteit.

Wat is bereikt

- In Zaanstad worden jaarlijks Roze kerkdiensten gehouden. Deze Roze vieringen zijn een waardevolle bijdrage in de verbinding en acceptatie rondom kerk, geloof en seksuele en genderdiversiteit. Bij deze vieringen is iedereen welkom en er is tijdens de dienst ruimte voor bezinning, muziek en gedichten. Er worden regenboogkaarsen aangestoken waarbij er mooie wensen voor de lhbtqia+ gemeenschap worden uitgesproken.
- Stichting Wijdekerk is een initiatief van een groep christenen, zelf lhbtqia+ persoon of nauw betrokken bij de doelgroep, die vinden dat je jezelf moet kunnen zijn in jouw kerk. Er zijn ook Zaanse kerken aangesloten bij Wijdekerk die lhbtqia+ personen welkom heten.

Aanbevelingen

Dialogoog bevorderen

- Veel religieuze gemeenschappen maken onderscheid tussen geaardheid en seksualiteit. Dat mensen bijvoorbeeld homoseksuele gevoelens hebben, aanvaarden zij nog wel, maar het 'praktiseren' keuren zij af. Conservatieve religieuzen herkennen zich niet in het 'progressieve' beleid van de overheid ten aanzien van lhbtqia+ acceptatie. Vanwege de vele verschillende opvattingen binnen de verschillende religieuze gemeenschappen is het belangrijk om als gemeente goed op de hoogte te zijn van deze verschillen. Onderhoud daarom het contact met alle verschillende stromingen binnen Zaanstad, bijvoorbeeld door netwerkoverleggen met sleutelfiguren binnen deze gemeenschappen. Hiermee worden de lokale religieuze organisaties bij elkaar gebracht en wordt onderlinge samenwerking bevorderd.
- De gemeente kan in samenwerking met o.a. De Zaanse Regenboog en Discriminatie.nl alle religieuze gemeenschappen in Zaanstad uitnodigen om met elkaar in gesprek te gaan om op een laagdrempelige manier om zonder direct een mening te hebben een open gesprek aan te gaan en te kijken wat men verbindt. Het delen van een ervaringsverhaal door een ervaringsdeskundige vanuit de lhbtqia+ gemeenschap kan een waardevolle toevoeging hieraan geven om naar elkaars verhaal en standpunten te luisteren en om niet alleen maar naar de tegenstellingen te kijken, maar juist naar wat mensen en religieuze gemeenschappen kan verbinden.
- Ondersteun groepen binnen de meer traditionele religieuze gemeenschappen die de dialoog over lhbtqia+ willen aangaan. Faciliteer bijvoorbeeld Roze Kerkdiensten en andere bijeenkomsten van lhbtqia+ groepen binnen religieuze gemeenschappen, bijvoorbeeld door een ruimte beschikbaar te stellen als zij niet binnen de eigen kerk of moskee terecht kunnen.

Hulp bij innerlijke strijd en acceptatiebevordering

- Veel lhbtq+ personen die opgroeien in een traditioneel religieuze omgeving ervaren innerlijke strijd. Wanneer iemand ontdekt lhbtq+ te zijn, is dat niet gemakkelijk. Je seksualiteit en genderidentiteit zijn belangrijke aspecten van wie je bent. Als je juist op dat punt anders bent dan wat jij zelf, je omgeving of de maatschappij verwacht of zelfs wenst, kan dat tot spanningen leiden. Vooral jongeren verbergen deze strijd, wat tot ernstige psychische problemen kan leiden. Goede voorlichting op scholen met een specifieke religieuze grondslag is belangrijk. Als er binnen deze scholen voorlichting gegeven wordt die gericht is op restricties met betrekking tot seksuele en genderdiversiteit, dan hebben scholieren die worstelen met hun gevoelens daar geen baat bij. Als hierover signalen binnenkomen dan gaat de wethouder het gesprek aan met de betreffende school.
- Het is voor deze doelgroep dan ook heel belangrijk dat er goede jeugdhulpverlening is en dat deze jongeren hier zelf op een laagdrempelige manier mee in contact kunnen komen. Informatie over laagdrempelige hulp moet daarom beschikbaar zijn op sociale media en ook op scholen moet toegankelijke informatie beschikbaar zijn.
- Het organiseren van ouder-kindbijeenkomsten is een belangrijk onderdeel van acceptatiebevordering. Een voorwaarde hiervoor is dat een jongere zich veilig voelt om ouder-kindgesprekken aan te gaan.
- Volwassenen en ouderen die worstelen met deze innerlijke strijd moeten hiermee terecht kunnen bij sociale wijkteams. Binnen de wijkteams moet de expertise aanwezig zijn om deze mensen te helpen. Bijeenkomsten met ervaringsdeskundigen zijn hierbij behulpzaam.

Ondersteuning en opvang

Voor je seksuele en/of genderidentiteit uitkomen ligt in religieuze gemeenschappen vaak gevoelig. Iemand loopt het risico de kerk of de moskee te moeten verlaten en zo de directe sociale omgeving van medekerkgangers tot soms de familie of het gezin aan toe te verliezen. Het kan ertoe leiden dat jongeren uit het ouderlijk huis worden gezet en dak- en thuisloos worden. Het kan zelfs fysiek gevaar opleveren. In niet-westerse traditioneel religieuze gemeenschappen worden lhbtq+ als aantasting van de familie-eer gezien en dit kan aanleiding zijn voor eerwraak. Het is dan ook van groot belang dat de gemeente zorgt voor goede ondersteuning van en crisisopvang voor mensen die vastlopen binnen hun religieuze gemeenschap. Genoemde crisisopvang moet ook zeker toegankelijk zijn voor trans personen.

8. Transgender en non-binaire personen

Hoofdbegrippen genderidentiteit

- Trans*, ook wel transgender genoemd: omvat alle personen die soms, vaak, regelmatig of middels een gedeeltelijke of volledige transitie (deels) leven in het andere geslacht dan het geslacht dat is toegewezen bij de geboorte.
- Non-binair: omvat alle personen die zich niet binair identificeren als man of vrouw. Personen die daar middels expressiviteit, sociaal, fysiek en juridisch vorm aan geven.
- Cisgender: personen waarbij de genderidentiteit in overeenstemming is met het toegewezen geboortegeslacht.
- In deze tekst worden trans* en non-binaire personen aangeduid als T* en NB.

Dat het voor inwoners zelden duidelijk is met wie men van doen heeft wanneer men geconfronteerd wordt met een persoon die niet of niet helemaal voldoet aan de sociale perceptie 'man of vrouw' is evident. Inmiddels is de samenleving door media en (wetenschappelijke) publicaties op de hoogte van personen die na een transitie in het geslacht leven, anders dan het geslacht dat is toegewezen bij de geboorte. Echter het maatschappelijke beeld dat daardoor van 'transgenders' is ontstaan, is onjuist, eenzijdig en onvolledig. T* en NB personen ervaren op diverse - per persoon verschillende - manieren wat genderidentiteit voor hen persoonlijk inhoudt, zowel op geestelijk, fysiek, sociaal en juridisch vlak.

Veel T* en NB personen ervaren een dagelijks misgenderen, ofwel: 'het onjuist aangesproken en behandeld worden op basis van een vermeende genderidentiteit'. Het misgenderen van T* en NB personen bij gemeentelijke instellingen, in bedrijven, winkels, op scholen, in sport en het uitgaansleven wordt door T* en NB personen ervaren als transfobisch gedrag, als opzettelijk, als een grote ergernis en in veel gevallen als intimiderend. De samenleving is zich niet bewust van het effect van misgenderen op T* en NB personen en neemt veelal de problematiek van de genoemde groep niet serieus. Immers, burgers gaan overwegend uit van de normatieve stereotiepe en binaire cisgender man/vrouw expressie. Misgenderen is met stip de meest gehoorde klacht van T* en NB personen. Door het misgenderen in de samenleving en het gegeven dat burgers overwegend uitgaan van normatieve, binaire conventies en een man/vrouwstereotypering, verkleinen de kansen van T* en NB personen op de arbeidsmarkt. Hierdoor is het slechte sociale welbevinden van veel T* en NB personen een ernstige en zorgelijke situatie. Respect voor en acceptatie van T* en NB personen is een punt van grote zorg. Artikel 1 van de Grondwet is voornamelijk ontoereikend voor T* en NB personen. De acceptatie van deze doelgroep neemt af en dit is een gevaarlijke ontwikkeling.

Synthia Schaar verwoordt haar ervaringen als volgt; "Ik voel me in het algemeen gewoon onveilig. Ben wel passabel en probeer zo weinig mogelijk mensen te vertellen dat ik transgender ben. Want ik blijf zeggen: de mensen zijn helemaal niet zo tolerant als ze zeggen. Dus ik ben altijd op mijn hoede"

Aanbevelingen

Aanbevelingen ter bevordering van gelijkwaardige behandeling en sociale acceptatie van trans en non-binaire personen

- Investeer in deskundigheids- en vaardigheidsbevordering bij (vrijwilligers-)organisaties om bij te dragen aan een Zaanstad waarin T* en NB personen zichzelf kunnen zijn.
- Ontwikkel en implementeer programma's die het vormen van sociaal-maatschappelijke, inclusieve netwerken ondersteunen.
- Om de zichtbaarheid te vergroten en te laten zien dat we verschillende identiteiten hebben kan bij Zaanse organisaties voor mensen die het aanspreekt onder de ondertekening van mail hen/die, zij/haar en hen/die aangemoedigd worden.

- Ontwikkel een visie voor de ondersteuning van T* en NB personen met een migratie-achtergrond, en zorg tevens voor maatwerk voor T* en NB personen met een verblijfsstatus, om gelijke kansen te bieden op de arbeidsmarkt.
- Vraag bedrijven en organisaties om een structurele bijdrage te leveren aan het opnemen van T* en NB personen als medewerkers.
- Ondersteun initiatieven voor het opzetten van ontmoetingsplekken voor T* en NB personen.
- Steun de jaarlijkse Transgendergedenkdag, ZaanPride, Coming-outdag, GSA-Paarse vrijdag en de IDAHOT⁸-herdenking.
- Laat in publieke uitingen van de Gemeente Zaanstad zien dat we met betrekking tot genderidentiteit in een diverse en inclusieve stad wonen, werken en leven, en visualiseer dat structureel.
- Zorg voor structurele uitwisseling tussen scholen (leraren, leerlingen en ouders) en ondersteun initiatieven, zodat alle leerlingen in het Basis- en Voortgezet Onderwijs in aanraking komen met en geïnformeerd worden over genderdiversiteit. De wethouder spreekt Basis- en Voortgezet Onderwijs aan op hun verplichting tot gedegen en educatieve voorlichting met betrekking tot genderdiversiteit.
- Draag actief uit dat artikel 1 van onze Grondwet discriminatie, "in welke vorm dan ook" verbiedt en dat transfobie gezamenlijk met homofobie, seksisme, racisme, xenofobie, moslimdiscriminatie, antisemitisme en andere vormen van uitsluiting zonder voorbehoud dient te worden bestreden. Van Zaanse bedrijven, scholen, sportclubs, horecaondernemingen, winkels, kortom van alle organisaties wordt verwacht dat zij artikel 1 actief uitdragen en handhaven op de werkvloer.
- Zet in op de meldingsbereidheid inzake T* en NB gerelateerd geweld. Train aanspreekpersonen in het correct omgaan met T* en NB personen. Maak procedures eenvoudiger en toegankelijk voor T* en NB personen en ruim bureaucratische belemmeringen daaromtrent uit de weg. Verbeter de opvang en nazorg van slachtoffers van T* en NB gerelateerd geweld, waaronder ook die van T* en NB personen met een verblijfsstatus en biculturele T* en NB personen.

Trans Flag

Non-Binary Flag

---

⁸ IDAHOT staat voor Internationale Dag tegen Homofobie en Transfobie.

9. ASIELZOEKERS EN STATUSHOUDERS

Lhbtqi+ vluchtelingen die vanwege hun seksuele geaardheid en genderdiversiteit in Nederland asiel aanvragen hebben het vaak moeilijk. Binnen de opvang worden zij niet altijd geaccepteerd. Zij staan vaak op grote afstand van de samenleving waarbij sociaal isolement en eenzaamheid op de loer ligt. Ondersteuning en een veilige plek zijn belangrijk. Het heeft een sterke voorkeur dat er aparte en kleinschalige opvang wordt gerealiseerd voor deze kleine en vaak kwetsbare doelgroep. Er moet voldoende oog zijn voor deze doelgroep en onveilige situaties moeten voorkomen worden. Wanneer er zich tegen lhbtqi+ vluchtelingen gerichte delicten plaatsvinden op een opvanglocatie in Zaanstad dienen de daders te worden aangepakt en direct te vertrekken van de betreffende opvanglocatie.

Wat is bereikt

Laagdrempelig contact voor lhbtqi+ vluchtelingen

Bij binnenkomst op een opvanglocatie in Zaanstad ontvangen alle bewoners een mapje met informatie. Hierbij zit een lhbtqi+ folder met een QR-code met een telefoonnummer van een contactpersoon van COA, zodat er een laagdrempelige manier is voor lhbtqi+ vluchtelingen om in contact te komen. Er is een groepsapp voor lhbtqi+ bewoners van de opvang waar bewoners met elkaar kunnen communiceren. Hier worden ook activiteiten van De Zaanse Regenboog gedeeld.

Het is voor lhbtqi+ vluchtelingen heel belangrijk om met een groep 'gelijkgestemden' samen te komen, het liefst buiten de locatie, zodat ze even helemaal zichzelf kunnen zijn, veilig en in vrijheid. Dit blijkt ook uit het volgende citaat van een lhbtqi+ asielzoeker uit Zaanstad: "We are very happy to be in the Zaanse Regenboog Family. Yesterday represented our freedom. We are grateful to you for supporting us without discrimination and with love and smiling faces".

Psychische ondersteuning

Onder vluchtelingen is een grote behoefte aan psychische ondersteuning. Dit geldt ook voor lhbtqi+ vluchtelingen, waarbij ook het niet kunnen accepteren van jezelf en geen aansluiting kunnen vinden ook een rol kan spelen. COA heeft contact met Choices Support Center, een organisatie die preventie en psychische begeleiding voor lhbtqi+ vluchtelingen aanbiedt. Zij hebben een callcenter waar bewoners terecht kunnen met hun vragen, in meerdere talen. Het zou heel mooi zijn als hier een goede samenwerking uit voortkomt.

Aanbevelingen

Opvang voor lhbtqi+ asielzoekers

Het veiliger maken van de huidige (gemengde) opvanglocaties voor de doelgroep heeft een grote prioriteit. Er moet voldoende oog zijn voor deze doelgroep en onveilige situaties moeten voorkomen worden. Wanneer er zich tegen lhbtqi+ vluchtelingen gerichte delicten plaatsvinden op een opvanglocatie in Zaanstad dienen de daders te worden aangepakt en direct te vertrekken van de betreffende opvanglocatie.

Juist omdat het voor lhbtqi+ asielzoekers en vluchtelingen onveilig kan zijn op opvanglocaties en azc's is het van groot belang dat er kleinschalige opvang voor deze doelgroep wordt georganiseerd. LGBT Asylum Support benoemt in het rapport #ProtectUs⁹ de ernstige risico's van gemengde opvang en de noodzaak van opvang specifiek voor deze doelgroep.

---

⁹ <https://lgbtasymlsupport.nl/nl/protectus-nl/>

- De gemeente Zaanstad doet in 2025 onderzoek naar de mogelijkheden voor het openen van een kleinschalige opvang speciaal voor lhbtqi+ asielzoekers.

Versterken van het netwerk van asielzoekers en statushouders

Lhbtqi+ statushouders verkeren vaak door hun nog beperkte netwerk in een sociaal isolement. Ze vestigen zich nieuw in Zaanstad en hebben nog geen contacten opgebouwd. Het is daarom belangrijk dat er goed contact is en blijft tussen COA, gemeente Zaanstad en lhbtqi+ belangenorganisaties.

- Het is belangrijk dat COA het bestaan van de lhbtqi+ organisaties en hun activiteiten onder de aandacht blijft brengen bij de lhbtqi+ doelgroep.
- Daarnaast is het organiseren van taalcurssussen op de opvang noodzakelijk. De taalbarrière maakt het moeilijker om in contact te komen met Zaanse bewoners.
- De Zaanse Regenboog en de andere maatschappelijke organisaties werven buddy's voor deze doelgroep

Psychische ondersteuning

Lhbtqi+ statushouders kampen vaker dan gemiddeld met ernstigere psychische klachten, zoals depressie, angst, stress en wantrouwen. Zij hebben daar professionele ondersteuning bij nodig. Helaas is bij de psychologische zorg sprake van wachtlijsten van vele maanden. Wachttijden van acht maanden of langer zijn geen uitzondering bijvoorbeeld bij de psychische hulpverlening voor lhbtqi+ statushouders en bij i-psy (interculturele psychiatrie).

- Het is in het belang van deze statushouders dat de gemeente actie onderneemt om deze wachtlijsten terug te dringen en erop toe te zien dat er sneller adequate hulp geboden wordt.
- De gemeente dringt er bij het COA op aan, dat er binnen de opvanglocaties supportgroepen voor psychische ondersteuning beschikbaar komen, waar bewoners op een laagdrempelige manier terecht kunnen.

Bijzondere bijstand

Het is aan te bevelen om in het staand beleid van bijzondere bijstand een paragraaf voor naams- en geslachtsveranderingen op te nemen. Dit voorkomt dat elke individuele genderdysfore asielzoeker dit bevechten moet. De kosten voor de naams- en geslachtsverandering zijn ongeveer 350 euro. Dit bedrag is opgebouwd uit de kosten van leges voor de nieuwe verblijfsvergunning, een deskundigheidsverklaring voor wijziging van geslacht en de verschillende vertaalkosten van benodigde documenten.

Huisartsen

De gemeente gaat in gesprek met het overkoepelende Huisartsenplatform in Zaanstad over de verstrekking van hormonen van statushouders. Het is belangrijk dat de medicatie bij aankomst in de gemeente voor de beschikbaarheid van hormonen door kan blijven gaan. Onbekendheid en het ontbreken van expertise bij huisartsen is vaak een lacune. De genderkliniek in Amsterdam kan hier helaas niet veel betekenen omdat daar een wachttijd is van meer dan 2 jaar.

10. Sport

Sport verbindt en sportclubs kunnen fungeren als een ontmoetingsplek voor iedereen. Een probleem is dat men binnen sportclubs de uitsluiting van lhbtqia+ sporters vaak niet ziet. Dit kan komen omdat sporters zichzelf niet durven te uiten of omdat ze vanwege een onveilig gevoel stoppen bij de club. Er zijn ook kinderen met ouders van hetzelfde geslacht waarvan ouders zich niet altijd welkom voelen bij een sportclub. Het is belangrijk dat in Zaanstad op alle sportclubs aandacht is voor het bevorderen van een lhbtqia+ vriendelijk klimaat. Op dit gebied is nog veel te winnen. Workshops bij sportclubs kunnen het gesprek op gang brengen en begrip bevorderen.

Wat is bereikt

Veilig Sportklimaat

Het aantal sportverenigingen dat zich aansluit bij Veilig Sportklimaat, een initiatief van het Sportbedrijf, neemt langzamerhand toe. Het Sportbedrijf brengt het Veilig Sportklimaat en de mogelijkheid om zich hierbij aan te sluiten met enige regelmaat onder de aandacht bij Zaanse sportclubs en verenigingen. Het Sportbedrijf loopt met verenigingen die zich aanmelden het Veilig Sportklimaatbeleid door, waarvan het omgaan en het voorkomen van (lhbtqia+) discriminatie een onderdeel is. Dit is een van de thema's die deel uitmaken van het Veilig Sportklimaat. Sportclubs wordt het tegengaan van (lhbtqia+) discriminatie aanbevolen en het opnemen van sociale veiligheid in de gedragsregels te bevorderen. Er worden geen eisen gesteld waaraan verenigingen moeten voldoen, enkel de aanwezigheid van gedragsregels.

Deskundigheidsbevordering

Het Sportbedrijf promoot regelmatig de mogelijkheden van workshops voor deskundigheidsbevordering van lhbtqia+ voor vrijwilligers binnen sportverenigingen. Het Sportbedrijf heeft contact met het Regio College Sport & Bewegen over hoe een veilig sportklimaat (of ook wel positieve sportcultuur) ingebed kan worden in het opleidingsprogramma. Overigens is het een nationaal plan, om dit door te voeren op alle Regio (sport)onderwijsinstellingen.

Extern meldpunt

Het externe meldpunt wordt ook meegenomen in het Veilig Sportklimaattraject. Het is geen vereiste voor sportverenigingen om het externe meldpunt te promoten als zij al een eigen vertrouwenscontactpersoon hebben. Het doorgeven van meldingen aan het externe meldpunt kan een stuk beter. Nu wordt gezien dat de vertrouwenscontactpersonen de meldingen niet doorgeven en zelf behandelen. Voor het algemene beeld in Zaanstad zou het doorgeven en monitoren gewenst zijn.

Regenboogvlag bij sportevenementen

Het Sportbedrijf stimuleert om de regenboogvlag uit te hangen bij sportevenementen en zal dit in de toekomst blijven doen. Op Coming Out Day hangt een toenemend aantal sportclubs de regenboogvlag uit.

Aanbevelingen

Antidiscriminatiebeleid

- Gemeente Zaanstad zet actief in op een lhbtqia+ vriendelijk klimaat bij sportclubs. De gemeente stimuleert Zaanse sportclubs openlijk en in duidelijke bewoordingen stelling te nemen tegen intolerantie en discriminatie. Sportclubs wordt gevraagd om op hun website, in hun social media en in het clubgebouw duidelijk kenbaar te maken wat er van de leden gevraagd wordt met betrekking lhbtqia+ vriendelijkheid. Het is belangrijk om hierbij expliciet

te benoemen dat iedereen veilig moet kunnen sporten en dat discriminatie, op welke grond dan ook, niet wordt geaccepteerd.

- Gemeente Zaanstad formuleert eisen waaraan het antidiscriminatiebeleid, als onderdeel van de gedragsregels binnen een club, en het klachtenbeleid van sportorganisaties minimaal moeten voldoen. De gemeente vraagt sportclubs naar hun antidiscriminatie- en klachtenbeleid en naar wat zij doen om lhbtqia+ personen zich welkom te laten voelen. Indien sportclubs niet aan de minimale vereisten voldoen, zal het Sportbedrijf actief moeten informeren naar eventuele knelpunten bij de betreffende clubs en een adviserende rol op zich nemen bij het vormgeven van dit beleid en het Veilig Sportklimaat onder de aandacht brengen.
- De gemeente en het Sportbedrijf zien erop toe dat iedere Zaanse sportclub een gedragscode opstelt, waarin beschreven staat hoe er op de club op respectvolle wijze met diversiteit wordt omgegaan. De gedragscode wordt ondertekend door alle professionals en vrijwilligers die actief zijn binnen de sportclubs. Wanneer professionals en/of vrijwilligers zich niet houden aan de ondertekende gedragscode, dan worden zij hierop aangesproken door het bestuur van de club. Wanneer zich dit herhaaldelijk voordoet, moeten sancties volgen.
- De gemeente vraagt alle Zaanse sportclubs om op te treden bij lhbtqia+ onvriendelijk gedrag, bijvoorbeeld vijandige spreekkoren of schelden met “homo” of anti-transgenderuitspraken. Als dergelijke situaties zich voordoen moet de wedstrijd worden stilgelegd en bij herhaaldelijk lhbtqia+ onvriendelijk gedrag worden daders tijdelijk geschorst. De gemeente zal de sportclubs ook vragen om aangifte te doen, wanneer dit soort situaties zich voordoen bij wedstrijden.

Deskundigheidsbevordering

- Het moet vanzelfsprekend worden om elkaar als sporters, teamgenoten, (jeugd)trainers/coaches, ouders en vrijwilligers aan te spreken op lhbtqia+ onvriendelijk gedrag. Om het bewustzijn en onderling begrip te vergroten wordt voorlichting door middel van training/workshops door ervaringsdeskundigen ingezet. De John Blankenstein Foundation verzorgt workshops voor alle sporten met als doel lhbtqia+ acceptatie in de sport te stimuleren. Voor deze workshops bestaan diverse subsidiemogelijkheden.
- Met name het (technisch) kader, vertrouwenspersonen, buurtsportcoaches, sportbegeleiders en (jeugd)trainers moeten voldoende inclusiecompetent zijn om te kunnen omgaan met sporters die gepest of buitengesloten worden of anderszins worstelen met seksuele en genderdiversiteit. Ook moet men adequaat kunnen ingrijpen wanneer sporters en/of toeschouwers anderen pesten met vermeend of daadwerkelijk lhbtqia+ zijn. Door wedstrijden stil te leggen en het gesprek aan te gaan of sporters en/of toeschouwers weg te sturen.

Veilig sporten

- Elke Zaanse sportclub heeft in 2025 een vertrouwenspersoon aangesteld, waarbij men terecht kan bij ongewenst gedrag binnen de sportvereniging, zoals (seksuele) intimidatie, pesten, of (lhbtqia+) discriminatie.
- Het Sportbedrijf Zaanstad en GGD Zaanstreek Waterland zijn eind 2018 gestart met het Zaans Veilig Sportklimaat. Er is een ‘Meldpunt Veilig Sportklimaat’¹⁰ opgericht waar sporters, trainers/coaches en ouders (anoniem) melding kunnen maken wanneer er sprake is van zich onveilig voelen, intimidatie, geweld of discriminatie op de sportclub. Wanneer er melding

---

¹⁰ <https://www.ggdzw.nl/inwoners/zorg-voor-kwetsbaren/meldpunt-veilig-sportklimaat/>

wordt gedaan bij de vertrouwenspersoon, dan verwijst deze altijd naar het Meldpunt Veilig Sportklimaat. In 2025 maken alle vertrouwenspersonen die meldingen zelf afhandelen een melding bij het Meldpunt, zodat alle vormen van onveilig voelen, intimidatie, geweld of discriminatie binnen de sport in Zaanstad geregistreerd worden.

- De meldingen die binnenkomen bij het meldpunt moeten worden gemonitord, zodat er bekend is wat voor soort meldingen er zijn gedaan en welke maatregelen er genomen worden door de clubs. En of er sportclubs zijn waarover vaker meldingen worden gedaan. Uiteraard wordt de privacy van de melder hierbij in acht genomen.
- Het Sportbedrijf en de GGD benaderen actief de Zaanse sportclubs die nog geen link naar genoemd meldpunt op hun site hebben geplaatst. Ook adviseren zij sportclubs posters op te hangen, zodat sporters weten waar zij terecht kunnen met klachten.

Sportevenementen

- Bij grote (top)sportevenementen in Zaanstad worden organisatoren gestimuleerd om regenboogvlaggen op te hangen en zichtbaar te maken dat er aandacht is voor een lhbtq+ inclusieve sportomgeving.
- Er zullen lhbtq+ sportevenementen georganiseerd worden door Gemeente Zaanstad en Sportbedrijf Zaanstad gezamenlijk, waarbij de wethouders Sport en Diversiteit en Inclusie een rol vervullen bij het openen van een wedstrijd. Ook wanneer er lhbtq+ sportevenementen worden georganiseerd door sportclubs, zullen de wethouders Sport en Diversiteit en Inclusie hier een rol in vervullen, zoals bij het openen van een wedstrijd.
- Op landelijke acties vanuit de sportwereld, zoals op Coming Out Day, zal gemeente Zaanstad inspelen door sportclubs te vragen om regenboogvlaggen op te hangen.

Veilig Sportklimaat Zaanstad

Deze vereniging voert beleid tegen:

- ✓ **Pesten**
- ✓ **(LHBTI) discriminatie**
- ✓ **Ongewenste intimiteiten**
- ✓ **Onsportief gedrag langs de lijn**
- ✓ **Overmatig commentaar op de scheidsrechter**

Ook een veilig en sociaal sportklimaat op de vereniging?
Kijk op: www.veiligsportklimaatzaanstad.nl

Alles is bespreekbaar!

Vind je het moeilijk om een onveilige situatie op de vereniging te bespreken?
Meld je bij het meldpunt Veilig Sportklimaat:
www.ggdzw.nl/meldpuntveiligsportklimaat

ZNSTD GGD Zaanstreek-Waterland SPORTBEDRIJF ZAA NSTAD

11. Kunst en cultuur

In de cultuurnota van Zaanstad “Zaanstad bruist een cultuurvisie 2019-2030” wordt gesproken over cultuur binnen de veranderende samenleving. In de doelstellingen van deze cultuurvisie staat het wegwerken van achterstanden en ongelijkheid en het opheffen van sociaal isolement. Iets waar veel lhbtq+ personen mee te maken hebben. In deze doelstellingen past een visie op lhbtq+. Het uitdragen van en bekendmaken met kunst waar de heteronormatieve, stereotype norm niet leidend is, verdient hierin een plek.

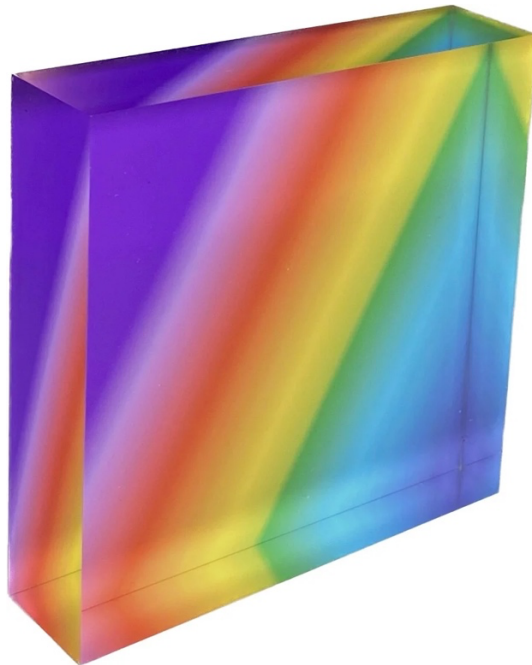
Wat is bereikt

- De gemeente Zaanstad ondersteunt De Zaanse Regenboog structureel tot en met 2026 met een bedrag van €12.000 jaarlijks. Daarnaast zijn er Regenbooggelden vanuit het Rijk. Voor het voortzetten van de huidige activiteiten en voor toekomstige activiteiten is het noodzakelijk dat De Zaanse Regenboog ook na 2026 structureel ondersteund wordt door gemeente Zaanstad. Daarnaast is het onzeker of de Rijksbijdrage voor Regenbooggemeenten na 2026 blijft bestaan.
- De gemeente Zaanstad ondersteunt ZaanPride. ZaanPride is een jaarlijks 8-daags evenement dat bestaat uit de Zaanse Regenboogweek, de Zaanse Regenboogparade en de aansluitende festiviteiten. ZaanPride is een indrukwekkend pleidooi voor vrijheid, diversiteit en inclusie. ZaanPride laat zien dat Zaanstad een tolerante stad is, een mooie stad en een stad van NU die iedereen omarmt!
- De gemeente Zaanstad heeft Roze Zaterdag 2025 binnengehaald.
- De gemeente Zaanstad hijst de (Zaanse) regenboogvlag op Coming Out Day en tijdens de gehele jaarlijkse ZaanPride
- Het Gemeentearchief Zaanstad organiseert inmiddels lhbtq+ gerelateerde tentoonstellingen in samenwerking met De Zaanse Regenboog en andere organisaties.
- In De Bieb hebben meerdere lhbtq+ tentoonstellingen plaatsgevonden, zoals Zero Flags Project en Lellebel Heritage.
- In PLAY room zijn meerdere mix-up avonden georganiseerd waar lhbtq+ personen hun creatieve kant kunnen laten zien door het voordragen van gedichten of zang.
- Sinds 2023 wordt de Zaanse Regenboogprijs uitgereikt aan personen of organisaties die zich inzetten voor de Zaanse lhbtq+ gemeenschap. Deze prijs is een initiatief van Stichting De Zaanse Regenboog en Discriminatie.nl. De prijs bestaat uit een Color BLCK ontworpen door kunstenaar Ingrid Roos en een geldbedrag van 250 euro.

Aanbevelingen

- Er is meer aandacht nodig voor diversiteit en inclusie bij de beoordeling van subsidies. De door de gemeente Zaanstad gesubsidieerde organisaties worden gestimuleerd om diversiteit en inclusie in hun programma op te nemen doordat dat in de subsidievoorwaarden is opgenomen.
- Naar voorbeeld van de Roze Kunstlijn Haarlem zullen tentoonstellingen die “Roze Kunst” laten zien ondersteund worden.
- Het Zaans Archief wordt verder gestimuleerd lhbtq+ tentoonstellingen te organiseren, ook door middel van het aanbieden van tentoonstellingen van bijvoorbeeld IHLIA.
- Het Zaans Museum wordt gestimuleerd om lhbtq+ gerelateerde tentoonstellingen in hun programma op te nemen.

- Onderzocht wordt of er in samenwerking met de Bibliotheek en andere partners een Human Library in Zaanstad gerealiseerd kan worden. In De Bieb is het organiseren van een Human Library in een beginfase.
- Gemeente Zaanstad gaat culturele organisaties met diverse achtergronden en doelstellingen stimuleren om met elkaar in gesprek te gaan en kijkt hoe men samen kan werken aan een gemeenschappelijk doel.
- Gemeente Zaanstad gaat actief organisaties die evenementen organiseren stimuleren om andere Zaanse organisaties actief te betrekken bij het door hen georganiseerde evenement. Denk aan een informatiestand of het verzorgen van een optreden of lezing.
- De gemeente Zaanstad neemt een actieve rol om de geschiedenis en emancipatie van de lhbtq+ gemeenschap in Zaanstad te onderzoeken en vast te leggen.
- De gemeente Zaanstad gaat Zaans.nl (dringend) verzoeken om in hun wandel- en fietsroutes meer te vertellen over belangrijke lhbtq+ gebeurtenissen uit verleden en heden. Dit in samenspraak met De Zaanse Regenboog en een historicus.

De Zaanse Regenboogprijs, het Color BLCK, vormgegeven door kunstenaar Ingrid Roos.

12. GEMEENTE: BESTUUR EN ORGANISATIE

Als Regenbooggemeente heeft gemeente Zaanstad een belangrijke voorbeeldfunctie voor inwoners, werknemers, bedrijven en organisaties. Medewerkers in alle lagen van de organisatie van de gemeente kunnen in hun doen en laten tonen dat Zaanstad hecht aan een inclusief Zaanstad. De gemeente heeft laten zien dat een Regenbooggemeente zijn verplichtingen met zich meebrengt en heeft belangrijke stappen gezet om daar invulling aan te geven. Maar in een tijd waarin op meerdere plekken in de samenleving de lhbtqi+ gemeenschap onder druk staat wordt deze voorbeeldfunctie steeds belangrijker en vraagt het om het onverminderd voortzetten van de ambities.

Wat is er bereikt

Communicatie

- De gemeente draagt actief uit dat iedereen zichzelf kan en mag zijn in Zaanstad. Dit doet zij op meerdere fronten: op de gemeentelijke website en in nieuwsbrieven aandacht besteden aan lhbtqi+ nieuws, op voor de lhbtqi+ gemeenschap belangrijke dagen de regenboogvlag uithangen en daar aandacht aan te besteden door communicatie (op onder meer Coming Out Day, IDAHOT, Paarse vrijdag, Transgendergedenkdag en tijdens de ZaanPride en de Zaanse Regenboogweek).
- De gemeente toont zich betrokken en solidair bij actuele gebeurtenissen waarbij er sprake is van onverdraagzaamheid jegens de lhbtqi+ gemeenschap.
- Inwoners en werknemers worden in brieven en e-mails genderneutraal aangesproken op manieren die niemand uitsluit, zoals: Geachte bewoner of Geachte werknemer.
- Door evenementen van lhbtqi+ belangenorganisaties te ondersteunen met de aanwezigheid van collegeleden (burgemeester, wethouder) en/of politieke vertegenwoordigers laat de gemeente zien dat zij aandacht voor seksuele en genderdiversiteit belangrijk vindt. Met de huidige burgemeester als ambassadeur wordt dit nog eens extra onderstreept.
- De gemeente heeft in 2024 de Nederlandse Intersekseverklaring van de NNID ondertekent, waarmee de gemeente Zaanstad expliciet verklaart, zich in te zetten voor de emancipatie van intersekse personen en de acceptatie van seksediversiteit.

Personeelsbeleid

- De gemeente heeft een roze-ambtenarenwerkgroep/ambassadeursnetwerk. Deze draagt bij aan een lhbtqi+ vriendelijke werkomgeving. De werkgroep werft actief onder (nieuwe) medewerkers.
- Het personeelsbeleid van de gemeente laat zien dat zij oog heeft voor inclusiviteit en diversiteit. De gemeente behartigt de belangen van de eigen lhbtqi+ medewerkers en draagt zorg voor een lhbtqi+ vriendelijke werkomgeving. Zij doet dit door leidinggevenden te trainen en nieuwe medewerkers sensitief te maken voor het onderwerp in een bijeenkomst.
- De gemeente heeft onderzocht, hoe de acceptatie van lhbtqi+ personen binnen de gemeentelijke organisatie is in het onderzoek 'onderzoek inclusie gemeentelijke organisatie'.

Aanbevelingen

Lhbtqi+ netwerk, samenwerking in de gemeente en samenwerking met partners

- Het netwerk van partners dat gefaciliteerd wordt door de gemeente is nu vijf jaar actief. De opkomst is nu wisselend en niet alle partners zijn nog betrokken. We willen graag iedereen betrokken houden. Het is belangrijk om met de partners uit te zoeken waarom het nu niet

goed loopt, samen te kijken wat een goede vorm is om te blijven participeren en elkaar te versterken, zodat alle partijen er wat te halen en brengen hebben. Dit zou ook in een andere vorm of opzet kunnen. De gemeente organiseert (een) bijeenkomst(en) om dit met de partners nader uit te werken. Dit kan ook heel goed samengaan met de aanbeveling hieronder.

- Leg als gemeente meer verbinding met alle samenwerkingspartners. Doe dit vanuit de afdeling Kennis die vanuit beleid contact heeft met de partners op de verschillende beleidsterreinen en waarin de gemeente vaak opdrachtgever is.
- De beleidsmedewerker Inclusie en diversiteit heeft de rol van aanjager en monitort de twee aanbevelingen hierboven en stuurt op vruchtbare samenwerking.

Communicatie

- Gebruik op de website, in brochures, nieuwsbrieven en personeelsadvertenties foto's van mensen uit de lhbtqia+ gemeenschap. Maak als gemeente concreet, hoe je de doelgroep evenredig in de uitingen naar voren laat komen en op plekken waar nodig iets meer. De Zaanse Regenboog realiseert zich dat het misschien niet makkelijk is om de doelgroep op een foto naar voren te laten komen. Zij kijkt graag met de gemeente mee naar foto's die geschikt zijn.
- Onnodige seksregistratie wordt aangepakt, zowel op het gebied van Human Resource Management bij de gemeente als in de (digitale) dienstverlening, zoals in online formulieren.
- De gemeente toont zich betrokken en solidair bij actuele gebeurtenissen waarbij er sprake is van onverdraagzaamheid jegens de lhbtqia+ gemeenschap. Wanneer dergelijke incidenten zich voordoen spreken de burgemeester en/of de wethouder Inclusie zich hierover uit.
- Inwoners en werknemers worden in brieven en e-mails genderneutraal aangesproken op manieren die niemand uitsluit, zoals: Geachte bewoner of Geachte werknemer.
- De gemeente heeft aangegeven, maatschappelijk sensitief te willen communiceren. In een aantal gevallen lukt dat al wel maar nog niet voldoende. Plannen, ideeën zijn er voldoende maar vragen om capaciteit om dit in zijn geheel uit te rollen. De gemeente zorg er voor dat deze plannen eind 2025 gerealiseerd zijn.
(De 'Regenboog taaltips, handleiding voor respectvolle en inclusieve communicatie' kunnen hier behulpzaam zijn in de communicatie naar inwoners. En als leidraad voor het gebruik van termen in lhbtqia+ gerelateerde beleidsstukken).

Personeelsbeleid

- Ontwikkel de roze-ambtenarenwerkgroep/het ambassadeursnetwerk verder, kijk of met een heldere visie en missie het netwerk meer en beter kan bijdragen aan de doelstellingen van diversiteit en inclusie in de gemeente en daarbuiten.
- Alle recruiters / HRM-medewerkers (afd. Personeel en Organisatie) van de gemeente volgen of hebben trainingen gevolgd over divers en inclusief werken.
- Op de afdeling HRM werkt een lhbtqia+ medewerker, zodat het perspectief van de doelgroep vanzelfsprekend in het team geborgd is.
- De afdeling HRM neemt kennis van de regenboogchecklist voor CAO's van de FNV en bepaalt waar vanuit het perspectief van de medewerkers actie gevraagd wordt als dit nog niet gebeurt.
(<https://www.fnv.nl/getmedia/daa7d4a5-2b1c-47a6-ab0e-879e95c2fd4a/210600-checklist-roze-ned-04.pdf>)
- De Zaanse Regenboog laat zich graag informeren over de vorderingen betreffende de aanbevelingen uit het 'onderzoek inclusie gemeentelijke organisatie' (2023).
- De gemeente gaat 'ambassadeurs' in de afdelingen werven en zo nodig trainen om zich uit te spreken als er in teams discriminerende, vervelende opmerkingen gemaakt worden die

lhbtqia+ personen raken. Dit om teams bewust en sensitief te maken, maar zeker ook om medewerkers uit de doelgroep te steunen en hen niet alleen te laten staan. In 2025 is in de helft van alle afdelingen tenminste één medewerker actief. In 2026 op alle afdelingen.

- De gemeente Zaanstad heeft nu een externe vertrouwenspersoon beschikbaar voor medewerkers die hier gebruik van willen maken. Geef op het intranet aan dat deze er is naast de interne vertrouwenspersonen.
- Transgender personen met een achterstand op de arbeidsmarkt worden in hun zoektocht naar een geschikte baan ondersteund door de gemeente. De gemeente kaart dit actief aan bij het UWV.

Deskundigheidsbevordering

- Ambtenaren die verantwoordelijk zijn voor het lhbtqia+ beleid hebben deelgenomen aan workshops en e-learning die worden aangeboden door Movisie.
- Alle gemeenteambtenaren die rechtstreeks contact hebben met inwoners zijn het visitekaartje van een Regenbooggemeente. Zoals loketmedewerkers voor de aanvraag van een paspoort e.d., de Boa op straat, de wijkmanagers. Er moet bij deze medewerkers voldoende kennis en sensitiviteit zijn om lhbtqia+ vriendelijk te kunnen communiceren. Tijdelijke en vaste medewerkers van de gemeente volgen een cursus ter bevordering van de kennis en sensitiviteit op het gebied van seksuele en genderdiversiteit (e-learning gratis te volgen bij Movisie). Na 3 jaar wordt een herhalings- of verdiepingscursus gevolgd.
- (Duo)raadsleden worden actief geïnformeerd over workshops inzake lhbtqia+ beleid.
- De deskundigheid van professionals en vrijwilligers in de zorg, de sociale wijkteams, het onderwijs, het jeugdteam, sociale wijkteams, GGD en sport ten aanzien van seksuele en genderdiversiteit wordt actief bevorderd. De gemeente maakt hierover in de contractgesprekken afspraken en wijst op de mogelijkheid om e-learnings van Movisie te volgen. De gratis e-learning 'Hoe ondersteun je lhbt-cliënten bij hulpvragen' is een training die aangeboden wordt aan medewerkers in de genoemde sectoren.
- Bij nieuwe aanbestedingen voor o.a. sociale wijkteams, jeugdteam en maatschappelijke opvang wordt de visie en uitvoering met betrekking tot de lhbtqia+ doelgroep opgenomen in het programma van eisen.

Overig

- De gemeente vergoedt (een deel van) de kosten van de deskundigenverklaring die nodig is voor het aanpassen van de geslachtsregistratie. Zo kunnen jongeren die vanuit huis niet gesteund/geaccepteerd worden en nog geen inkomen hebben toch hun geslachtsregistratie wijzigen en worden zij verder niet belemmerd in hun ontwikkeling. Dezelfde afweging kan gemaakt worden voor de volwassenen.
- Maak alle toiletten in het gemeentehuis genderneutraal. Aangezien alle toiletten in het gemeentehuis individuele toiletten zijn met afsluitbare deuren, is dit qua kosten een eenvoudige operatie.
- Voor fietsende werknemers is er een kleedruimte en zijn er kluisjes beschikbaar. Er kan ook gedocht worden. Is bekend hoe de ruimte ervaren wordt? Wordt die als voldoende veilig ervaren?
- De wethouder Inclusie brengt het welzijn en de veiligheid van lhbtqia+ personen voldoende en met regelmaat onder de aandacht van collega-bestuurders en dringt er bij hen op aan om deze doelgroep bespreekpunt te maken in o.a. veiligheidsoverleggen en overleggen met het onderwijs en met het openbaar vervoer. En uiteraard op alle andere beleidsterreinen die in voorgaande hoofdstukken zijn behandeld.

NAWOORD

Op initiatief van de Werkgroep Politiek van Stichting De Zaanse Regenboog is deze geüpdatete versie van de Regenboognota voor Zaanstad geschreven. De hoofdstukken zijn herschreven door Frank Vos, Bart Rijke, Synthia Schaar en Rosanne Kolvers. Het ontwerp op het voorblad van de nota is vormgegeven door LassooyDesign. Wij bedanken Marcel van Kampenhout voor het meelesen en het corrigeren van de tekst.

De lhbtqia+ gemeenschap is divers. Wij benoemen daarom de verschillende achtergronden die lhbtqia+ personen kunnen hebben. Het is belangrijk om de verschillen te (h)erkennen en mensen te ondersteunen op een manier die passend is bij hun specifieke situatie. Daarnaast benoemen wij verschillende beleidsterreinen: veiligheid, onderwijs, sport, kunst en cultuur en de gemeente (bestuur en organisatie). Op al deze terreinen is nog veel werk te verrichten. Het is van groot belang voor de emancipatie van lhbtqia+ personen en andere doelgroepen om integraal beleid te maken waarin alle verschillende beleidsterreinen met elkaar in verbinding komen.

Wij hebben een beroep gedaan op de expertise van betrokken organisaties en (ervarings)deskundigen.

Wij bedanken dan ook graag de volgende personen en organisaties: Arnold Boekhoff, John Blankenstein Foundation, Sportbedrijf Zaanstad, LGBT Asylum Support, Bas Hageman, Paarse Vrijdag Krant, GSA's, Discriminatie.nl, Lisa van Tongeren, De Bieb, Jeroen van Paassen (PLAY room), Niels van der Veen, Roze in Blauw, Claudia Janssen (Stichting Ontdec), Carola Nijman (Straathoekwerk), Debby de Ruiters (Raaz), Vivonne van Geuns, COA, Rafeal Silver.

Veel dank voor jullie input! Uiteindelijk werken wij allemaal gezamenlijk aan de emancipatie van lhbtqia+ personen.

Ter inspiratie voor deze versie van de Regenboognota hebben we ook gebruik gemaakt van lhbtqia+ nota's uit verschillende gemeentes en de informatie die Movisie op het gebied van lhbtqia+ verstrekt.

Stichting De Zaanse Regenboog hanteert de afkorting lhbtqia+ in al haar communicatie en volgt hierin Movisie¹¹. Wij schrijven deze afkorting in kleine letters en zonder koppeltekens, zoals bij lhbtqia+ gemeenschap. Daarnaast gebruiken wij de afkortingen die in door ons geraadpleegde literatuur werden gebruikt.

---

¹¹ <https://www.movisie.nl/artikel/lhbt-naar-lhbtqia#:~:text=Om%20meer%20recht%20te%20doen,gender%20en%20Fof%20seksuele%20oriëntatie.>